

**Prof.dr Nedžad Bašić, redovni profesor, naučni savjetnik Evropskog
defendologija centra Banja Luka**

BALKANSKI KAFE U KIJEVU (III)

“Ako Ukrajinu vidimo kao pretnju imamo pravo koristiti silu kako bi osigurali da je ta pretnja iskorenjena” (Patrijarh Kiril)

Kada je 1649.godine odrubljena glava engleskog kralja Charles I, mnogi su vjerovali da su dani apsolutne sluge kralja (vladara) i boga (crkve) odbrojani. Činilo se da će ideje evropskog prosvjetiteljstva sve moćnije razvrgavati impregniranu moć svjetovnog i duhovnog vladara, u kojoj se svetovni vladar (kralj) pozivao na moć mača, a duhovni vladar (bog) na moć vjerovanja. To se nije desilo. Ni jedan ni drugi nisu mogli da ostvare svoju svetovnu ili duhovnu dominaciju bez uzajamne pomoći i suradnje. Ta suradnja između vladara i crkve održala se sve do današnjih dana kada se u rat polazi po naredbi vladara i uz blagoslov boga. Eho te naredbe i blagoslova i danas odzvanja u “balkanskom kafeu” u Kijevu, u kojem se još uvijek vodi filozofska rasprava između Hobsovog (Hobbes) kralja i boga, Monteskijevih prava i slobode pobune čovjeka i apsolutne volje vladara, te između Rusovog (Rousseau) slobodnog i „okovanog“ čovjeka. Kralj je ponovo komandovao rat, a bog je ponovo dao svoj blagoslov za igru smrti u drevnom gradu Kijevu u kojem se ponovo, po ko zna koji put, susreće okrutna moć kralja i podmitljiva mitološka moć boga, u uroti protiv čovjeka, na svetoj rijeci Dnjepar, koja simbolično povezuje još uvijek nedovršenu sudbinu čovjeka u 21 stoljeću. Moć mača i imaginacija vjerovanja i ovog puta duboko je potisnula sudbinu čovjeka u sjenku nepotrebnog i surovog razaranja i ubijanja nevine djece na ulicama Kijeva, Zaporizja, Herisona, Mariupolja, Buče... I opet, po ko zna koji put, vladar svoju destruktivnu filozofiju ubijanja prepoznaje u božijoj prećutoj apstraktnoj volji. Fenomenalan rast prosperiteta na jednoj strani i neprihvatljiv i ničim opravdan rast siromaštva, nasilništva i nejednakosti na drugoj strani, doveli su do istovremenog širenja i doticanja demokracije i autoritarizma, protekcionizma i nacionalizma. Uporedno marširanje demokracije, autoritarizma, izolacionizmom i nacionalizma uvest će čovječanstvo na samom početku 21 stoljeća u zonu novih velikih sumnji, zastoja i poremećaja iz čega će izrasti novo nepovjerenje u moć čovjeka da stvori novu viziju pobune da bi ostvario pravo i slobodu da izađe iz okova vjerovanja i poslušnosti crkvi i vladaru. Kriza koja je potaknuta interakcijom između

vladarevog autoritarnog populizma i despotizma i podmitljive volje bogova, dramatično će pokazati moć da učini čovjeka nesposobnim i nevoljnim da kreira novu moralnu platformu na kojoj bi se mogao oblikovati novi svijet bez pohlepe, prevare i ubijanja. Kriza o kojoj se vodi ekskluzivna rasprava u “balkanskom kafeu” u Kijevu, dramatično ukazuje na svu nesposobnost i odsustvo volje vladara i crkve da se suoče sa novim izazovima koji se oštro naziru na horizontima ovog milenijuma. Kriza koja je izazvana eksplozijom brutalnog autoritarnog populizma vladara i nepodnošljivom podmitljivošću crkve, stvorila je svu krhkost, nepostojanost i odsustvo solidarnosti čovjeka prema čovjeku, što ga ostavlja trajno „okovanim“ i neslobodnim.

Hiljade i hiljade ljudi su obogaljeni i ubijeni. Mnogi će postati još siromašniji, gladniji i agresivniji. Ta bespomoćnost i siromaštvo inicirat će velike migracione pokrete stanovništva od siromašnih ka bogatima, što bi moglo dovesti do rasta nacionalizma i rasizma, do daljeg propadanja demokracije i nepovjerenja javnosti u vladara i crkvu. To će voditi velikoj pobuni siromašnih protiv nejednakosti, nepravde i nasilne smrti, što će tražiti novu globalnu političku i moralnu platformu čovječanstva. Globalna socijalna pomjeranja stanovništva, globalne klimatske promjene, novi bio-tehnološki algoritmi koji traže nesmetan globalni protok podataka i informacija, sve više će poticati nužnost približavanja i doticanja različitih kulturnih i eko-sistema, što će prisiljavati državu da demonstrira internacionalističku i kooperativnu politiku koja donosi konkretne rezultate po pitanjima koja su izravno važna za svakodnevno preživljavanje čovjeka kao ljudske jedinice. Ove promjene iz temelja će mijenjati kulturu geostrateškog prostora u novom multilateralom poretku, što će stvarati nove kreativne atraktivnosti između javnog i privatnog sektora, tražiti otvaranje novih neformalnih procesa (modele) pregovaranja, stvaranje novih standarda za globalno poslovno okruženje, za zaštitu privatnosti podataka, zdravlja i sigurnosti potrošača i okoliša. To će svakako tražiti i promjene u formulaciji interesa države u nastojanjima da obezbjedi globalne tržišne regulatorne kapacitete i standarde. Time se mijenja struktura moći koja se širi izvan vojne i političke moći na moć definiranu protokom i obradom velikih skupova podataka, kompjuterskim algoritmima i regulatornim kapacitetima, što traži promjenu prirode suvereniteta države, što čini najveći izazov pred kojim se je našlo čovječanstvo u 21 stoljeću. Sa neposrednim susretanjem vještačke inteligencije (AI), kompjuterskih i biohemijskih algoritama, velikih skupova podataka i kvantnog računanja, biotehnologije i nanotehnologije, čovjek je napokon na putu stvaranja jedinstvene i sveobuhvatne teorije koja objedinjuje sve znanstvene discipline i definitivno i s lakoćom prevazilazi nesposobnost samog čovjeka na putu preuređenja odnosa

između vladara i boga. Turobna slika čovječanstva na samom početku 21 stoljeća koja je oličena kohabitacijom između surovog autoritarnog populističkog vladara i nepodnošljivo podmitljivog i licemejernog boga (crkve) mogla bi biti odlučujući zaokret u novu budućnost u kojoj će prava i slobode čovjeka dobiti novu strukturu i novi sadržaj kao izraz veće garancije za preživljavanje čovječanstva u ovom milenijumu. U tom preokretu traži se novi model kapitalizma s novom strategijom preživljavanja čovječanstva sa komplementarnošću interesa države (elita), društva (pojedince/grupe) i tržišta (korporacija). Taj model “progresivnog i odgovornog kapitalizma” koji se stvara na komplementarnosti tih interesa i vrijednosti, koji afirmiše strategiju multilateralne “kreativne privlačnosti” koja podstiče zajedničke vrijednosti i interese u potrazi za afirmativnom vizijom novog međunarodnog poretka, u kojem bi geopolitičko rivalstvo i konflikt između država bio potisnut na marginu, a jedinstvo vladarove svjetovne i božije duhovne moći definitivno razvrgnuto. Filozofska rasprava koja se vodi u “balkanskom kafeu” u Kijevu, traži “DOKTRINU KREATIVNE MODERNOSTI” koja bi mogla ponuditi odgovore na brojna pitanja koja su tamo postavljena. Okovanost i nesloboda čovjeka definitivno vodi do novog velikog bunta čovjeka u kojem će čovječanstvo definitivno biti izvedeno iz zone sumraka velikih sumnji, zastoja i moralnog poremećaja koje proizvodi ova stoljeća kohabitacija vladara i boga. Borba za Kijev, Zaporizje, Herison, Mariupolj, Donjeck i Lugansk mogla bi biti i posljednja borba protiv zajedničke moći vladara i boga. Politika se ne smije voditi nasilnim sredstvima kao što je to isticao Klauzevic, te apelujemo na sve subjekte međunarodnog prava da se bore i izbore za mir, dostojanstvo i razvoj, poštujući međunarodne propise... **Neophodno je da se svi u međunarodnoj zajednici nepokolebljivo pridržavaju neoborive aksiome savjesti koja kaže da je čovjek odgovoran ne samo za zlo čiji je on sam izvor ili nosilac, nego i za svo ono zlo u svijetu kojem se ne suprostavlja.**